

Teuvo Eronen muistelee

Teuvo Eronen on nykyisin eläkkeellä oleva maanviljelijä. Aktiivinen Teuvo viettää eläkepäiviään itse rakentamassaan talossa, jossa hän asuu yhdessä poikansa Heikki kanssa.

Teuvo syntyi Purolassa 1929. Vuonna 1949 Eroset muuttivat Huhtilammen Taipalemäelle. Sieltä 50-luvun alussa, Teuvo meni naimisiin vaimonsa Hilkan kanssa ja muutti kotivävyksi Hermannin Partasen tilalle Uskaliin. ”Hetimitä ruveta korjaamaan pahasti rappeutumaan päässeitä rakennuksia. kattokin vuoti niin, että uusi oli heti tehtävä”, muistelee Teuvo.

Teuvolle ja hänen perheelleen toivat lisäansioita mm. talviset metsätyöt. Joka syksynä Teuvo tervasi reet ja korjaisi valjaat valmiiksi talven savottaa varten.

Teuvo tunnetaan myös ammattitaitoisena kirvesmiehenä ja ahkerana puhdetöiden tekijänä ja taitajana. Monet ovat soudelleet Teuvon tekemillä veneillä ja monet pyykkiä kannettu hänen tekemillään pärekoreilla. Vielä tänäänkin kylän arpajaisten haluttuna voittona on Teuvon tekemä pärekori tai muu puhdetyön tuote. Uskäljärvestä kalastus ovat myös kuuluneet kautta aikain hänen mieli harrastuksiin. Lisäksi metsästystä on tullut harrastettua, kertoilee Teuvo.

Sodan jälkeinen Uskalin kylä

Sodan jälkeen kylä laajeni, asutustiloja lohkottiin sodan jälkeen Sikosuolle. Sikosuo , joka oli sitä ennen sotia lähes asumaton, vain paria taloa asuttiin Sikosuon saloilla.

Mutta nopeasti sodan jälkeen ahkerat uudisraivaajat asettuivat uusille asuinsijoilleen. Uutta peltoa syntyi koskemattomaan suohon. Raivureita ei helpottanut sodan jälkeisen ajan koneellistumisen vähäisyys ja kaikkalainen pula työvälineistä ja rahasta.

Raivaajat ja heidän hevosensa tekivät pitkiä päiviä. Työn tuloksena syntyivät vähitellen tasaisen kivettömät pellot Sikosuon korpeen.

Vielä tänäänkin ovat Sikosuon pellot vahvassa viljelykäytössä, uutta peltoa on raivattu, kymmeniä, ellei satoja hehtaareita.

Millainen oli Uskalin kylä 50-luvun alussa?

Kylässä oli vakituisia asukkaita 60-80. Suurin osa oli pienviljelijöitä, jotka hankkivat talvisin lisätienestejä paikkakunnan metsätöistä.

50-luvun alussa ruvettiin rakentamaan Wärtsilä yhtymän toimesta Vihtakosken vesivoimalaa.

Rakennus työmaa virkistikin suuresti kylää, työmaalla oli töissä parhaimmillaan 40-50 henkeä.

Ammattimiehet tulivat osin muualta, mutta joukko kyläläisiäkin sai töitä ja toimeentuloa rakennustyömaalta.

Moni uskalilainen omaksuikin uusi oppeja ja ollessaan työmaalla timpurin apulaisena.

Tämä oppi muodostuikin tärkeän lisän Uskalin myöhäisemmälle kehitykselle. Taidot hyödynnettiin tulevina vuosina omilla ja naapurin rakennustyömailla. Teuvokin oli Vihtakoskea rakentamassa usean vuoden ajan ja hänen mukaansa se oli opettavaa aikaa.

Kun voimala valmistui, kylään saatiin sähköt. Samalla perustettiin oma sähköosuuskunta hoitamaan linjojen rakentamisen ja sen jälkeen huolehtimaan niiden kunnossa pidosta . Sähköosuuskunta toimi aina 80-luvulle saakka, muuttunut laki pakotti sen liittymään osaksi PKS:ää.

Alkuaikaan tilaajille ei riittänyt kuin kotitarvekäyttöön sopivaa 1-vaihe virtaa. Vasta myöhemmin, 60-luvulla saatiin taloihin 3-vaiheista "voimavirtaa", silloinkin kun Wärtsilä yhtiöltä saatiin siihen lupa. Puhelimia oli kovin harvassa, puhelinyhtiöiden ei tarvinnut markkinoida palvelujaan. Vasta 70-luvulla puhelin yleistyi, silloinkin asiakas sai odotella tilauksen toteutumista useita kuukausia. Mutta tarvinnut enää lähteä syysmyrskyyn soittamaan eläinlääkärille apua saadakseen.

Uskalin koulut

Uskalin kansakoulussa oli parhaimmillaan 107 koululaista. Koulu oppilasmäärään vaikutti Vihtakosken rakennustyömaan tuomat "siirtotyöläisten" lapset. Työmaan hiljennyttyä 50-luvun lopussa, oppilasmäärä asettui 40-50:een.

Oppilasmäärät laskivat tultaessa 70-luvulle. Vuonna 80-luvulla oli tilanne, että koulu suljettiin ja oppilaat ja osin opettajat jatkoivat uurastustaan Raatevaaran koulussa. Koulun lakkauttaminen ei aiheuttanut oppilaiden vanhemmissa vastarintaa, päinvastoin, pidettiin hyvänä, että sopeutuminen suurempiin luokkiin tapahtuisi jo tässä vaiheessa.

Uskalin "uusikoulu" rakennettiin 1955-1957, jolloin "vanhakoulun" tilat jäivät alaluokkien ja voimistelusaliksi käyttöön.

Kunta myi 80-luvulla koulurakennukset sosiaalitoimintaa harjoittavalle yrittäjälle.

"Uusikoulu" tuhoutui tulipalossa 2012. Palon syytymissyyttä ei tiedetä. Omistaja oli aamupäivän aikana tehnyt rakennuksessa remonttia ja lämmittänyt leivinuunia. Hän oli ollut poistunut paikalta tunnin ajaksi jona aikana palo oli syttynyt.

Opettajista muistetaan jo edesmenneet Pulkkisen Elli ja Kapasen Kerttu. Myös Pentti Piirainen teki pitkän "päivätyön" uskalinkoulun opettajana.

Heiltä ei mennyt hermot jukuripäisten poikienkaan kanssa. Lukemaan ja laskemaan opittiin, sivussa myös muita tärkeitä elämän taitoja.

Kylän persoonia

Veikko Vatanen

Yksi kylän vahvoja persoonia oli Veikko Vatanen. Hänet tunnettiin kylässä moniosajana, jonka apuun turvauduttiin jos sähkö- tai remonttimiehen apua tarvittiin.

Veikko rakensi Vihtakosken oman opein pienen sähkövoimalan ja koskea hyödyntävän myllyn. Vesivoimalla pyöritettiin Veikon sahaa ja muutama kyläläinenkin sai sähkövoimalasta haluttua sähkövirtaa. Vihtakosken voimalan rakentaminen sulki Veikon voimalan ja sahan. Tämän jälkeen hän toimi viljelijänä, seppänä ja sähkömiehenä. Veikon pajassa korjaantuivat kyläläisten lukemattomat koneet ja muutkin värkit. Veikko oli palvelualtis ja työpalkkakin oli hyvin kohtuullinen. Kun naapurilta hajosi niittokone ja korjaamiseen tarvittiin seppä Veikon apua, oli Veikko valmis hitsaamaan koneen kuntoon, vaikka yötä myöten. Vatasten tupa toimi vuosikymmenien ajan tilapäisenä "elokuvasalina", pimeiden talvi-iltojen ratoksi.

Tantsan Ukko

Tantsan isäntänä oli persoonallinen Tantsan Ukko. Hänet tunnettiin paikkakunnalla ahkerana, herroja pelkäämättömänä kansan miehenä. Hän tunsu jostain syystä "lukkarin rakkautta" herroja ja muita tärkeilijöitä kohtaan. Hänen tavaramerkkinä pidettiin pitkää, vyön alle ulottuvaa partaa ja sarkavaatteita. Parran, hän oli omien sanojensa mukaan ajanut vain kaksi kertaa elämänsä aikana. ensimmäinen kerta oli kun parta oli jäänyt vitasten väliin pist'aidan teossa. Toista kertaa hän ei ollut kertonut.

Kerran oli Tantsaan tullut ylpeä pappi ja hänen perässään paikallinen talonpoika. Ukko oli antanut i papille kohteliaast kättä ja todennut papille samalla, ”Sinua en kyllä tunne, mutta tämän takanasi olevan naapuri näyttää olevan tuttu”. No siitähän pappi loukkaantui syvästi.

Kerran oli ukko mennyt Joensuussa ostoksille lasikauppaan. Siellä hän oli katsellut komeaa peiliä, vaikkapa ostettavaksi. Silloin oli tullut yrmeä myyjä ukon luokse. Jolloin ukko tiedustelemaan peilin hintaa. Myyjä oli vain tuhahtanut, ettei hän tiedä sitä ja eikä sinulla ole varaan sen ostamiseen. Vastauksesta suuttuneena oli ukko potkaissut pelin rikki ja kysynyt myyjältä että tiedätkö sinä nyt tämän hinnan.

Ukko oli ollut korjaamassa sarkavaatteissaan aitaa, kun siihen oli tullut kopea puunostaja tiedustelemaan . että missähän tämän talon isäntä mahtaisi olla. Ukko oli päätään kääntämättä kehottanut kysymään asiaa siltä talosta.

No, muutaman minuutin päästä oli mies oli tullut nolona takaisin kysymään, olisikko isännällä myydä niitä tukkipuita.

Kerran oli naapuri Kalle Huovinen pyytännyt ukkoa ostamaan kaupunkista putkipihdit. Siellä oli ukolle näsäviisaat myyjät myyneet putkipihtien tilalle jakoavaimen. No, kotonahan ukkohan oli pillastunut häntä pettäneistä myyjistä. Seuraavalla kaupunki reissulla he menivät Kallen kanssa samaan liikkeeseen ja siellä ojentanut kovalla äänellä näsäviisaita myyjä siitä, mikä on putkipihti ja mikä on jakoavain.

Tantsan Ukko eli lähes 90-vuotiaaksi. Hän oli viimeiseen asti leikkimielinen, nuorisoa ymmärtävä Tantsan Ukko.